

Burgerschapsonderwijs

Wat zijn de huidige verplichtingen en welke veranderingen komen eraan?

Scholen hebben de wettelijke taak om met het onderwijs en via de schoolcultuur actief burgerschap en sociale cohesie te bevorderen. Dat volgt uit de wettelijke burgerschapsopdracht en uit de kerndoelen burgerschap, die samen bepalen wat scholen in het kader van burgerschap in ieder geval moeten doen. Scholen beslissen zelf op welke wijze zij hier invulling aan geven. Deze infographic laat zien wat de huidige wettelijke verplichtingen zijn, welke veranderingen eraan komen als gevolg van de actualisatie van de kerndoelen en hoe scholen zich hierop kunnen voorbereiden.

De infographic is ontwikkeld in samenwerking met de Inspectie van het Onderwijs, SLO en het Expertisepunt Burgerschap.

WETTELIJK KADER

Wettelijke burgerschapsopdracht

De wettelijke burgerschapsopdracht is een algemene opdracht aan de school

Onderwijsinhoud - Het onderwijs richt zich op...

- Het bijbrengen van respect voor en kennis van de **basiswaarden van de democratische rechtsstaat** (vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit).*
- Het ontwikkelen van **sociale en maatschappelijke competenties** die leerlingen in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de samenleving.
- Het bijbrengen van kennis over en respect voor **verschillen** tussen mensen, alsmede de waarde dat **gelijke gevallen gelijk behandeld** worden.

Schoolcultuur - Het bevoegd gezag draagt zorg voor...

- Een schoolcultuur die in overeenstemming is met de basiswaarden en waarin leerlingen gestimuleerd worden actief te oefenen met de omgang met en het handelen naar deze waarden.

Vorm

- Het onderwijs moet **doelgericht, samenhangend** en **herkenbaar** zijn.

Kerndoelen

De kerndoelen zijn wettelijk verplichte doelen voor het curriculum

- Kerndoelen beschrijven voor alle leergebieden wat leerlingen in ieder geval moeten leren. Scholen mogen hier eigen doelen aan toevoegen.
- Bij wet zijn er op dit moment nog geen kerndoelen voor het leergebied burgerschap. Kerndoelen die passen bij burgerschap vind je nu in andere leergebieden.
- Kerndoelen voor het leergebied burgerschap zijn in ontwikkeling. Deze kerndoelen zijn een uitwerking van het **onderwijsinhoudelijke deel** van de wettelijke burgerschapsopdracht.

Wat wordt er bedoeld met doelgericht, samenhangend en herkenbaar?

Scholen vertalen de wettelijke opdracht en kerndoelen, vanuit hun eigen visie op burgerschap, naar concrete leerdoelen die aansluiten bij hun leerlingen en de omgeving waarin zij opgroeien (**doelgericht**). De leerdoelen en leerstof die daarbij horen zijn logisch opgebouwd (**samenhangend**). Het onderwijs dat de school op deze manier heeft gepland, wordt ook in de praktijk gebracht (**herkenbaar**).

INSPECTIEKADER

Waar let de Inspectie van het Onderwijs op?

De inspectie houdt toezicht op de naleving van de wettelijke eisen van de burgerschapsopdracht en de kerndoelen. De kaders voor het toezicht zijn beschreven in het onderzoekskader van de inspectie. De kaders volgen uit de eisen uit de wet.

De inspectie gaat na of het onderwijs doelgericht, samenhangend en herkenbaar is. Daarbij kijkt zij of de bevordering van basiswaarden en sociale en maatschappelijke competenties zichtbaar zijn en of aan de relevante kerndoelen wordt voldaan. Andere elementen waar de inspectie in navolging van de wet op let, zijn de schoolcultuur (worden de basiswaarden hier weerspiegeld en kunnen leerlingen oefenen met burgerschap?) en de wijze waarop de burgerschapscompetenties van leerlingen worden gemonitord. Zie voor meer informatie: onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/burgerschap

* De basiswaarden vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit worden uitgesplitst in acht verplichte elementen waar de inspectie op toeziet. Zie voor meer informatie: onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/burgerschap/basiswaarden

Wat is nu wettelijk verplicht?

Voor alle scholen (po, (v)so en vo)

✓ Voldoen aan wettelijke burgerschapsopdracht (2021)

- De wettelijke burgerschapsopdracht werd in 2006 geïntroduceerd en in 2021 verduidelijkt.
- De opdracht stelt eisen aan de inhoud van burgerschapsonderwijs, de vorm waarin dit wordt aangeboden en de schoolcultuur. Als school ben je verplicht aan deze eisen te voldoen. De inspectie ziet hierop toe.

Voor po, (v)so en onderbouw vo

✓ Voldoen aan de relevante kerndoelen (2006)

- Bij wet zijn er geen aparte kerndoelen voor burgerschap.
- Relevante kerndoelen in het kader van burgerschap vallen onder andere leergebieden (zoals mens & maatschappij, kunst & cultuur).
- Deze kerndoelen zijn op dit moment leidend en zijn ook de kerndoelen waarop de inspectie toezicht houdt.

i Meer informatie

Een overzicht van de relevante kerndoelen per sector uit 2006 vind je hier: [Vakportaal burgerschap - SLO](#). Klik op jouw sector en ga naar 'onderwijsdoelen'.

Wat gaat er wel/niet veranderen?

Voor alle scholen (po, (v)so en vo)

✓ Voldoen aan wettelijke burgerschapsopdracht (2021)

- Deze blijft hetzelfde: de eisen aan inhoud, vorm en schoolcultuur veranderen niet. De inspectie ziet hierop toe.

Voor po, (v)so en onderbouw vo

✓ Voldoen aan kerndoelen (2027)

- Sinds 2022 actualiseert SLO alle kerndoelen.
- Voor het (nieuwe) leergebied burgerschap zijn de definitieve conceptkerndoelen in september 2025 gepubliceerd.
- Naar verwachting gelden deze kerndoelen vanaf 2027. Als school ben je vanaf dat moment verplicht om te werken met de nieuwe kerndoelen burgerschap.
- Deze kerndoelen vormen de uitwerking van het onderwijsinhoudelijke deel van de wettelijke burgerschapsopdracht.
- Voor leerlingen in het sbo en PrO gelden de reguliere kerndoelen. Voor leerlingen die naar verwachting deze doelen niet zullen behalen kun je de functionele kerndoelen voor (v)so gebruiken.

Functionele kerndoelen voor (v)so (2027)

- Deze kerndoelen zullen gelden voor leerlingen in het (v)so die zeer moeilijk leren, meervoudig beperkt zijn en die doorstromen naar het uitstrooprofiel dagbesteding of arbeidsmarkt.

Voor bovenbouw v(s)o

- Er komen geen aparte examenprogramma's voor burgerschap.
- Wel bevatten de geactualiseerde examenprogramma's van maatschappijleer en andere vakken elementen die je als school kunt gebruiken voor je burgerschaps-onderwijs.

Wat kunnen scholen al doen?

Voor alle scholen (po, (v)so en vo)

Ten aanzien van wettelijke burgerschapsopdracht (2021)

- Als school moet je voldoen aan de wettelijke burgerschapsopdracht. De inspectie ziet hierop toe.

Voor po, (v)so en onderbouw vo

Ten aanzien van kerndoelen (2027)

- Totdat de nieuwe kerndoelen burgerschap officieel in de wet zijn opgenomen, ben je als school niet verplicht hier mee aan de slag te gaan.
- Wel kun je als school de nieuwe kerndoelen alvast gebruiken als inspiratie bij het vormgeven van je burgerschapsonderwijs.
- Ook kun je kijken naar onderdelen uit andere geactualiseerde leergebieden die relateren aan burgerschap.

Let op:

- De gepubliceerde kerndoelen burgerschap kunnen nog worden aangepast voordat ze wettelijk worden vastgelegd en voor scholen gaan gelden.
- De nieuwe kerndoelen burgerschap vervangen de wettelijke burgerschapsopdracht niet, maar zijn bedoeld als extra handvat voor jouw school. Je gebruikt de kerndoelen bij de invulling van het onderwijsinhoudelijke deel van de wettelijke burgerschapsopdracht en bij het formuleren van schooleigen doelen, het ontwikkelen van leerlijnen en het vormgeven van het onderwijsaanbod.

i Meer informatie

Een overzicht van de nieuwe kerndoelen en actuele informatie vind je hier: [Actualisatie kerndoelen en examenprogramma's – SLO](#).